

EXPERT AAN HET WOORD

M. DE POVER

Werkgroep diabetes-
verpleegkundigen NVKVV

BIO

OPLEIDING

Verpleegkunde

EXPERTISE

Opleiding diabeteseducator en verpleegkundige diabetes; interdisciplinair gedeelde diabeteszorg

ACTUEEL

Drijvende kracht achter het jaarlijkse Diabetes-symposium van het NVKVV, de beroepsorganisatie voor verpleegkundigen in Vlaanderen.

Diabetes mellitus is een complexe en multifactoriële aandoening die de aandacht van verschillende disciplines vereist.

Diabeteseducatoren spelen een belangrijke rol in de diabeteszorg. **Zij beschikken over recente wetenschappelijke inzichten in de aandoening, de gezondheidsrisico's en de juiste aanpak en begeleiding van diabetespatiënten op maat.** Ook het luik voeding wordt verder aangescherpt in een postgraduaat diabeteseducator.

Elke nieuwe diagnose van diabetes mellitus, vraagt de nodige aandacht en opvolging. Diabetes gaat gepaard met meer gezondheidsrisico's en meestal moet de levensstijl levenslang grondig worden aangepast. Het is cruciaal dat patiënten hierin van bij de start na de diagnose op maat worden bijgestaan en omkaderd met uniforme boodschappen en adviezen door verschillende multidisciplinaire zorgverleners, zoals verpleegkundigen, diëtisten, podologen, kinesisten en psychologen. In elk van deze opleidingen is er onvoldoende ruimte om de verschillende facetten van de diabetesproblematiek uitgebreid aan bod te laten komen. Een postgraduaat diabeteseducator optimaliseert de deskundigheid over de verschillende zorgaspecten van personen met diabetes bij verschillende zorgverleners. Diabeteseducatoren beschikken over de kennis, de vaardigheden en de attitude om de zorg- en educatiebehoefte bij diabetespatiënten vast te stellen en hen vervolgens de nodige zorg en educatie aan te reiken.

VOEDING EN DIABETES

Gezonde voeding is een van de pijlers – naast educatie, medicatie en beweging – waarop de behandeling van diabetes steunt. De verschillende vormen van diabetes vragen bovendien elk een andere voedingsaanpak: bij mensen met diabetes type 1 of diabetes type 2 of met een verhoogd risico op diabetes, bij zwangerschapsdiabetes en kinderen met obesitas die diabetes type 2 ontwikkelen. Diabeteseducatoren kunnen fungeren als algemene coach maar de diëtist blijft de voedingspecialist.

zo goed en helder mogelijk te informeren en waar nodig verder door te verwijzen. Een persoon met diabetes type 2 die moet vermageren, moet doorgaans meer doen dan enkel wat kilo's verliezen. Meestal moet de hele levensstijl worden aangepast. Dat is een moeilijke uitdaging. Het is belangrijk dat de patiënt hierin wordt bijgestaan door zorgverleners die luisteren en begrip tonen wanneer het even niet lukt. Niet alleen de voeding maar ook voldoende beweging is cruciaal, zowel fysiek als psychisch.

UP-TO-DATE BLIJVEN

- Tijdschrift voor Voeding en Diëtetiek van de [VBVD](#).
- Diabetes Info en het Vlaams tijdschrift voor diabetologie van de [Diabetes Liga](#).
- [Diabetes Infolijn](#) van de Diabetes Liga (www.diabetes.be).
- Jaarlijks [Diabetessymposium](#) van het NVKVV.

OVER DIABETESSEDUCATOREN

DIABETESSEDUCATOR EN VOEDING

De diabeteseducator fungeert als een vertrouwenspersoon die open en empathisch naar personen met diabetes luistert en die persoon vervolgens ook coacht naar een persoonlijke oplossing. Vooral diabetesverpleegkundigen (verpleegkundigen met een postgraduaat diabeteseducator) zijn hiervoor goed geplaatst. Verpleegkundigen staan vaak het dichtst bij patiënten en hun familie. Zij vangen bijvoorbeeld al snel op hoeveel en wanneer de betrokken persoon eet, hoe hij en zijn familie met voeding omgaan en waarover eventuele misverstanden bestaan. Algemene boodschappen, zoals 'Je zal wat moeten opletten met suiker', worden niet altijd correct geïnterpreteerd of diabetespatiënten horen slechts wat ze graag willen horen. Dat kan leiden tot misverstanden zoals wel een appel eten, maar geen peer omdat die te zoet smaakt, of ervan uitgaan dat er in tonic geen suiker zit omdat het bitter smaakt. Hoewel de verantwoordelijkheid voor gedragsverandering steeds bij de patiënt ligt, heeft de diabeteseducator de taak om de patiënt

Respectievelijk een diëtist en een bewegingsdeskundige kunnen hierbij dan meer concreet helpen. Ook iemand met diabetes type 1 die bijvoorbeeld zwanger wil worden of die moet overschakelen naar een pomptherapie heeft de nodige bijstand en opvolging nodig.

DIËTIST BLIJFT VOEDINGSSPECIALIST

Bij diabetes type 1 wordt de diëtist meteen ingeschakeld. De diëtist gaat over tot de anamnese, de bepaling en verdeling van de koolhydraatintake en de hypo-opvang. Waar nodig worden er ook aanpassingen voor sportactiviteiten en specifieke situaties zoals ploegenarbeid, reizen of een zwangerschap besproken. De diagnose en de behandeling van diabetes type 2, inclusief toezicht op het basisadvies over gezonde voeding, gebeurt in eerste instantie door de huisarts en de eventuele thuiszorg. In geval van meer gespecialiseerde voedingsvragen of -problemen moet worden doorverwezen naar een diëtist voor verder aangepast advies op maat. Al heerst hier nog een zeker taboe. Mensen zien diëtisten nog vaak als iemand die

alle voeding zal verbieden. Het is aan zorgverleners om dit vooroordeel te ontcrachten. Doorverwijzen naar een diëtist met postgraduaat diabeteseducator kan een meerwaarde zijn omdat hij of zij over een ruimere diabetesexpertise beschikt. In de multidisciplinaire opleiding tot diabeteseducator leren de verschillende disciplines veel van elkaar door groepsopdrachten en casuïstiek.

OVERLEG EN TERUGKOPPELING

Cruciaal is dat de betrokken zorgverleners regelmatig en duidelijk aan elkaar rapporteren, al dan niet via een gedeeld digitaal platform of in het kader van een zorgtraject. De diabeteseducator kan een centrale rol spelen in de harmonisatie van de diabeteszorg die patiëntgericht en haalbaar is om de therapietrouw te vergroten. Empowerment en samen doelen uitwerken voor persoonlijke zorg, vraagt om coaching. Successen vieren en complimentjes geven, kunnen ten slotte wonderen doen. Voor de zorgvrager maar ook voor de zorgverlener.

MEER INFO WWW.NICE-INFO.BE

- **Nutrinews 2014 nr 3**
> [Multidisciplinaire samenwerking](#)
- **Ziekte & Intolerantie**
> [Diabetes](#)

Referenties

1. Van Nuland E, De Vlieghe K, Paquay, Dumitrescu I, Scheepmans K & De Wandeler E. Diabetesteam: (h)echt? Samen diabeteszorg verlenen. Kwalitatief exploratief onderzoek. 2019, Brussel - nog niet gepubliceerd artikel, terug te vinden op www.nkvv.be/werkgroep_diabetesverpleegkundigen
2. De kunst van Kaizen –2004 Robert Maurer, PH.D.– uitgeverij De Kern, De Fontein bv.Postbus 1,3740 AA Baarn
3. Multidisciplinaire aanpak van Diabetes Mellitus. Marleen De Pover, Philip Roosen & Andre Vyt. Antwerpen – Apeldoorn Garant 2004 – ISBN 90-441-1680-0